

Hvorfor jordvern?

I FNs jordår (YOS) kan det være greit å bli minnet på at:

- Vår matproduksjon er helt avhengig av jord
- Det tar ca tusen år og luge et 1 cm tykt lag med matjord. Av nevnte grunn er jord en ikke fornybar ressurs
- I dag har ca en milliard av jordas befolkning enten for lite mat eller lever under sultegrensa
- For å skaffe nok mat til verdens voksende befolkning i 2050, må kornproduksjonen økes med ca 70 % i forhold til dagens nivå
- 1/3 av jordsmonnet på jorda er mer eller mindre ødelagt
- På verdensbasis forsvinner årlig 50.000 km² matjord (på størrelse med Costa Rica). I Europa forsvinner 1 million dekar

Norge:

- Av hensyn til vår egen forsynings situasjon og i solidaritet med resten av verden er det viktig at vi utnytter våre muligheter til å produsere mat
- Selvforsyningsgraden vår har sunket over flere år og er nå under 40 %
- Det er bekymringsfullt at kornareal og kornproduksjonen er redusert i flere år på rad
- For noen år siden vedtok Stortinget at vi skulle øke matproduksjonen vår med 1 % pr år i takt med økningen i folketallet i perioden 2010 - 2030
- De siste 10 år har vi gjennomsnitt bygd ned 7100 dekar dyrket jord. Etter siste krig er 1,2 mill dekar dyrka jord gått med til utbyggingsformål
- I de siste årene har nydyrkingen her til lands vært på et minimum. Nydyrkingreserven er på nivå med omfanget av dyrket jord, men den beste jorda er allerede dyrket

Vestfold:

- Vestfold har store og sammenhengende matjordarealer samtidig som jordsmonn og vekstvilkår er best i landet. Dette gir mulighet til produksjon av matkort og alle typer frilandsgrovnnsaker
- I Vestfold produseres 27 % av landets grønnsaker og ca 1/5 av matkornet
- Ca 3 % av landarealet i Norge er dyrka jord. I Vestfold er andelen 20 %. Matjordarealene, særlig rundt byene og de store tettstedene våre, er utsatt for et sterkt utbyggingspress
- Matjorda er bondens næringsarealer. Fortsatt brukes matjord til byggegrunn for boliger og annet næringsliv enn landbruk.
- Det har gått med mye matjord til ny motorvei gjennom Vestfold. Dobbelsporet jernbane vil også kreve betydelige jordarealer
- I Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) er det vedtatt at matjordarealet skal økes fram mot 2040

Hva sier valgprogrammene (2015 - 2019) til fylkespartiene i Vestfold om jordvern?

Inne i denne folderen finner du en oversikt over hvordan jordvern er behandlet i fylkespartienes valgprogrammer. Spørsmålene i den presenterte matrisen er kommentert og det er gitt noen kommentarer til de viktigste funnene. På baksiden av folderen kan du lese om hvorfor jordvern er en så viktig sak i den lokale valgkampen.

Jordvernmatrikse

Jordvernvariabler	AP	FRP	H	KRF	IMGP	SP	SV	V
Jordvern som eget punkt i valgprogrammet	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Jordvern behandlet under Problemstilling(er) knyttet til jordvern	Miljø Nei	Landbruk Nei	Landbruk Ja	Areal og jordvern Ja	Regional utvikling Ja	Areal Ja	Arealpolitikk Ja	Areal og landbruk Ja
RPBA omtalt i valgprogrammet	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja	Ja	Ja
Målsetting, se tabell under	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
• generell	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
• operativ	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja
Støtte til regionale utbyggingsprosjekter som tar mye matjord	Ja 1)	Ja 1 og 3)	Ja 2)				Ja 2)	
Virkemidler	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei	Nei
• juridiske				Ja		Ja		
• økonomiske				Ja				
• andre								

- 1) Næringsetablering på Torp øst
- 2) Jernbanestasjon på Bakkenteigen
- 3) Godsterminal på Kopstad

Målsettinger om jordvern

Parti	Jordvernmålsetting
Arbeiderpartiet	Ivareta Vestfolds matjordareal
Fremskrittspartiet	I størst mulig grad ivareta dagens matjordareal, men vurdere vern av matjord opp mot samfunnets nytteverdi av andre tiltak
Høyre	Matjord anses som bondens næringsarealer, og må i minst mulig grad omdisponeres til andre formål
Kristelig Folkeparti	Styrke jordvernet
Miljøpartiet De Grønne	Jordvern skal stå sentralt i alle avgjørelser om arealbruk
Senterpartiet	Bevare matjord og ha en bevisst og styrt bolig- og næringsutvikling ved å fortette og bygge i høyden
Sosialistisk Venstreparti	Stopp i omdisponering av dyrkbar jord til bolig- og næringsområder
Venstre	Verne om Vestfolds svært verdifulle landbruksområder og si konsekvent nei til nedbygging av dyrkbar mark

Hva mener fylkespartiene om jordvern?

I Jordvernmatriksen er det forsøkt å gi en oversikt over hvordan jordvernet er behandlet i valgprogrammene (2015 - 2019) til hvert av de åtte politiske partiene på fylkesnivå i Vestfold. Det er utviklet sju ulike spørsmål/variabler knyttet til jordvernet. I tillegg er jordvernmålsettingen for det enkelte parti gjengitt.

Omtale av spørsmålene

Alle partier med unntak av AP behandler jordvern i et eget punkt. Det er mest vanlig å omtale jordvernet under "Landbruk" eller "Areal". "Problemstilling(er) knyttet til jordvern" betyr at det er fokus på jordvern som et middel til å møte konkrete utfordringer i arealpolitikken. Vestfold fylkeskommune og kommunene står i felleskap bak "Regional plan for bærekraftig arealpolitikk" (RPBA) som ble vedtatt av Fylkestinget våren 2014. Fire partier, KRF, SP, SV og V, omtaler RPBA i sitt valgprogram. Det at det ikke står noe om RPBA i et valgprogram, trenger ikke å bety at partiet ikke støtter omtalte plan. Alle partiene i denne oversikten har en jordvernmålsetting. Målsettingene varierer mye i innhold. Arbeiderpartiet har kanskje den mest generelle og dermed også den minst operative målsettingen. Målsettingen til FRP og H ligner på hverandre. Målet er "Mest mulig" bevaring eller "minst mulig" omdisponering av matjord, men jordvernet må underordnes behovet for vekst og utvikling. KRF, MDG, SP, SV og V har alle strenge målsettinger. KRF er det eneste partiet som sier at jordvernet må styrkes. Det er også det eneste partiet som følger opp ønsket om et strengt jordvern med konkrete målsettinger. Ingen av partiene har som mål å øke matjordarealet innen 2040. Partiene har heller ikke operative målsettinger (kontrollerbare) for jordvernet. Venstre har kanskje den mest operative målsettingen (konsekvent nei). Flere av de politiske partiene støtter regionale utbyggingsprosjekter som vil kreve at mye matjord blir bygd ned. Dette gjør jordvernmålsettingen mindre troverdig for noen av partiene.

Oppsummering av de viktigste forskjellene

Det er betydelig forskjeller både i omtale og vektlegging av jordvern i fylkespartienes valgprogrammer. Det er positivt at alle partiene nevner jordvernet i valgprogrammet. Mange parti programmer inneholder også formuleringer om landbrukets betydning i Vestfold. Flere partier ser at jordvernet er under sterkt press i vårt fylke. Når det gjelder jordvernmålsettingen til partiene, er det en klar hovedforskjell fra de som ønsker et aktivt vern og til de som mener at jordvernet må underordnes seg samfunnsutviklingen. KRF sier som eneste parti at jordvernet må styrkes og foreslår både økonomiske og juridiske virkemidler for å oppnå dette.